

Călătoria Creștinului

JOHN BUNYAN
CĂLĂTORIA PELERINULUI

Călătoria Creștinei

Traducere de Voicu Bojan și Anton Horvath

 CASACĂRȚII
Oradea, 2022

Toate drepturile asupra ediției în limba română aparțin editurii Casa Cărții. Orice reproducere sau selecție de texte din această carte este permisă doar cu aprobarea în scris a editurii Casa Cărții, Oradea.

Călătoria pelerinului: Călătoria creștinului, Călătoria creștinei

de John Bunyan

Copyright © 2022 Casa Cărții

OP 2, CP 30

410670, Oradea

Tel./Fax: 0359 800 333; 0728 874 975; 0259 469 057

E-mail: info@ecasacartii.ro

www.ecasacartii.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BUNYAN, JOHN

**Călătoria pelerinului : Călătoria creștinului,
Călătoria creștinei** / John Bunyan ; trad. de Voicu Bojan
și Anton Horvath. - Oradea : Casa Cărții, 2022

ISBN 978-606-732-222-4

I. I. Bojan, Voicu (trad.)

II. Horvath, Anton (trad.)

821.111

Traducerea: Voicu Bojan și Anton Horvath

Corectura: Mirela Ștefan

Tehnoredactarea: Vasile Gabrian

Coperta: Marius Bonce

Ilustrațiile din cartea au fost preluate de pe site-ul <https://bunyanministries.org/>
și folosite cu permisiunea deținătorului drepturilor de autor.

Tiparul executat la Metropolis srl, str. Nicolae Jiga 31, Oradea

Tel./Fax: 0259 472 640

Cuprins

Prefață	7
Călătoria Creștinului	31
Lămurirea povestitorului asupra temeiului cărții sale	33
Călătoria pelerinului – Partea întâi	41
Călătoria Creștinei	217
Cuvântul-înainte al povestitorului la cea de-a doua parte a Călătoriei pelerinului	219
Călătoria pelerinului – Partea a doua	22

Prefață

Fiul meșterului de tingiri pleacă la drum
spre Cetatea Cerească

„Ridică vălul și scrutează-afund
Și vezi metaforele-mi ce pătrund
De-i ști să cauți, ți se vor fi dat
Doar lucruri bune, pentr-un duh curat.”

PURITANISMUL – *context istoric și politic*

In manus tuas, Domine, confide spiritum meum. (În mâna Ta, Doamne, îmi încredințez duhul) sunt cuvintele care au răsunat de trei ori la rând în răcoarea dimineții de 8 februarie 1587, în sala cea mare a castelului Fotheringhay, înainte ca Mary, regina catolică a Scoției, să îngenuncheze pe eșafod așezându-și de bunăvoie capul pe butuc, înaintea călăului.

După 20 de ani de captivitate, regina murea ca o martiră catolică, condamnată la moarte din rațiuni religioase și politice tocmai din ordinul verișoarei sale protestante, Elisabeth, la curtea căreia își căutase cândva refugiul. Scena face parte din decorul sângeros mult mai vast al încurcatelor ițe ale istoriei Angliei, presărată de nesfârșite execuții, războaie civile, martiraje, întemnițări în Turnul Londrei și

crime având ca mobil lupte pentru putere, uneltiri de curte, dar mai ales catolicism fervent și protestantism în ascensiune.

Cu câțiva ani în urmă, mai precis la 4 februarie 1555, o altă Mary – sângeroasa regină ce făcea parte din dinastia Tudorilor – îl ardea pe rug pe ferventul preot protestant John Rogers, nimeni altul decât primul dintr-un șir de 283 de martiri, care au înfruntat cu demnitate moartea apărându-și credința. Nu e de mirare că porumbeii ce-și făceau apariția negreșit în jurul rugurilor aprinse erau luați drept manifestări ale Sfântului Duh, așa cum nu e deloc surprinzător că *bestsellerul* epocii, publicat inițial în Franța de John Foxe, se intitula *Cartea Martirilor* – aceasta având să fie una dintre cele mai citite în Anglia elisabetană, considerată de critici drept „arma care a produs papalității cea mai adâncă rană”. Din cele peste 1700 de pagini ale sale aflăm, printre alte lucruri mult mai sângeroase, cum prietenii celor ce urmau să fie arși pe rug mituiau călăul să înfășoare o punguță de praf de pușcă în jurul gâtului victimei, ca să scurtecircuiteze astfel așteptarea unei morți lente, la foc mic.

Reginei catolice și sângeroase Mary îi urmează la tron sora ei, Elisabeth, regina protestantă și virgină poreclită „Gloriana”, și situația se schimbă, iar Anglia cunoaște o epocă de 45 de ani de relativă prosperitate și dezvoltare în arte, de avânt în cucerirea mărilor și oceanelor, iar într-una din celebrele bătălii ale epocii, flota spaniolă cunoscută drept *Invincibila Armada* e fugărită și umilită de mica flotă engleză îmbărbătată chiar de regină, care cu această ocazie cucerește definitiv inima poporului. În toți acești ani, cu o maturitate surprinzătoare, regina a reușit să înțeleagă bine năzuințele supușilor săi, a controlat politica bisericească mai bine decât predecesorii săi monarhi, într-o epocă în care oamenii căutau să aleagă între catolicism și protestantism. Excomunicarea ei de către papă în 1570 înclină balanța decisiv spre tabăra protestantă, însă Elisabeth a pledat mereu pentru un echilibru, încurajând un protestantism moderat.

Este anul 1603 și o nouă epocă zbuciumată își face loc în istorie, odată cu instaurarea la tron a dinastiei Stuart, prin James I-ul, fiul reginei martire a Scoției. Considerat un monarh inegal și paradoxal, el impulsionează nu mai puțin de cincizeci și patru de învățați să pornească o nouă traducere a Bibliei într-o limbă cât mai apropiată de cea vorbită în popor, în timp ce, în paralel, publică un document controversat în epocă – *The Declaration of Sports* – ce încuraja practicarea după slujba de duminică a sporturilor și jocurilor de tot felul și care va deveni, incredibil, una din cauzele majore ale războiului civil ce va arunca Anglia într-una din cele mai confuze perioade din istoria ei. Noua traducere a Bibliei, cunoscută în istorie sub numele de *King James Version*, va apărea în 1611, însă nu va aduce nici unitatea, și nici pacea la care visase inițiatorul ei.

Se cuvine să facem aici o paranteză despre importanța tipăririi Bibliei în acea perioadă istorică, fiindcă, dincolo de instabilitatea politică, ceea ce se petrece în Anglia vreme de mai bine de un secol e oarecum emblematic pentru procesul de distilare prin care trece protestantismul și care se leagă în mod necesar de prezența Scripturii în mâinile oamenilor. Succesul Reformei este în mare măsură legat de invenția tiparului, respectiv de accesul vădit al oamenilor de diferite clase sociale la Cuvântul lui Dumnezeu și deopotrivă la puterea transformatoare a Duhului Sfânt, care activează, prin simplă auzire a cuvântului sacru, resorturile tainice ale convertirii. Vreme de mai bine de o sută de ani, Anglia devine țara unei singure cărți – Biblia. Ea devine, pentru prima dată în istorie, cartea de căpătâi a unei națiuni. Sub impulsul dat de impetuosul Luther, care publica în 1522 Testamentul din Septembrie (tradus integral în doar unsprezece săptămâni), William Tyndale, eminent absolvent de Oxford, încearcă același lucru în Anglia, numai că, încă de pe vremea predecesorului său John Wycliffe, autor al unei tălmăcirii a Bibliei datând din 1382, exista o lege foarte strictă care interzicea orice traducere a Scripturii dacă nu era aprobată de conducerea locală a Bisericii.

Cum episcopul Londrei îi refuză manuscrisul, Tyndale, după o încercare de tipărire eșuată în Germania, își introduce clandestin propria versiune în insulă în niște baloți de ceai. Deși Tyndale este acuzat de trădare și moare ars pe rug undeva lângă Bruxelles, traducerea lui e definitivată de un fost călugăr și va fi cunoscută drept Biblia de la Geneva, care într-un scurt interval de timp va deveni adoptată oficial și va cunoaște numeroase reeditări.

Între timp, evenimentele politice de la curtea Angliei se vor accelera, capul încoronat al regelui Charles I-ul, succesorul lui James I-ul, se va rostogoli la picioarele călăului, acuzat fiind de înaltă trădare după ce condusese vreme de 11 ani fără Parlament și după ce iscase un război civil în urma căruia forțele Parlamentului, conduse de Oliver Cromwell, au preluat conducerea guvernului. Deși distins cu titlul de Lord Protector, Cromwell demonstrează că nu știe ce să facă cu noua sa putere și, cu toate că s-a dovedit un bun strateg militar în bătăliile cu Charles al II-lea, întâi proclamat rege al Scoției, apoi exilat în Franța, va eșua pe scena politică. Contrastul dintre ambiția sa de a unifica națiunea și rigiditatea unei mentalități exclusiv militare îi vor grăbi ieșirea din scenă, simultan cu întoarcerea triumfală a regelui Charles al II-lea, moment care va marca restabilirea monarhiei și a politicii episcopale în Biserica anglicană. Anul 1665 e marcat de izbucnirea epidemiei de ciumă care omoară doar în Londra peste șaptezeci de mii de oameni, iar cifra apocaliptică a anului 1666 își confirmă sinistra simbolistică prin marele incendiu care transformă în cenușă nu mai puțin de optzeci și nouă de biserici, inclusiv Catedrala St. Paul, și nu mai puțin de treisprezece mii de case.

În fine, odată cu accederea la tron a regelui William și a soaței sale, Mary, ca suverani ai Angliei în 1688, se încheie o epocă de mari frământări, poporul englez optează definitiv pentru monarhia constituțională menită să limiteze puterile suveranului de către Parlament, iar această „glorioasă revoluție” va reda libertățile de

exprimare ale diverselor grupuri religioase protestante îngrădite și persecutate sub domnia lui Charles al II-lea. În timp ce restul Europei se confrunta cu mentalități medievale, despotisme și războaie fără sfârșit, viitorul Imperiu Britanic lua o opțiune politică serioasă, care îl va transforma într-una dintre cele mai stabile și puternice națiuni ale lumii.

Nu întâmplător, contextul istoric sumar schițat aici se oprește în anul 1688 – în acel an, în după-amiaza zilei de 31 august se petrecea din lumea aceasta „preacinstitul pelerin” *John Bunyan*, nimeni altul decât autorul cărții noastre – *Călătoria pelerinului*, despre care vom vorbi în cele ce urmează, nu înainte de a oferi și un context religios al mișcării puritane engleze, cea care a jucat un rol important atât în dezvoltarea Angliei și a Scoției, cât și în dezvoltarea Lumii celei Noi de dincolo de ocean.

PURITANISMUL – *context religios*

In manus tuas commendo spiritum meum (În mâna Ta îmi încredințez duhul). Cu mai bine de patruzeci de ani în urmă, aceleași cuvinte de despărțire de lume rostite de Mary, regina catolică martiră, având ca sursă de inspirație Psalmul 31:5, s-au regăsit pe buzele unui alt muribund. Spre deosebire de regină, acestuia din urmă, căruia i se mai spunea și Doctor Martinus, prietenii apucă să-i mai pună o întrebare: „Părinte, vei muri stând tare în Cristos și în doctrina pe care ai predicat-o?” „Ja”, va răspunde el suficient de puternic, astfel ca toți cei din cameră să-l audă bine. De numele său avea să se lege un moment important din istoria Bisericii creștine și care va purta numele de *Reformă*.

Călătoria pelerinului

(povestită sub închipuirea unui vis)

Partea întâi

Pe când umblam prin Valea Umbrei Morții acestei lumi, m-am pogorât într-un loc anume unde era o amărată de chilioară. Mi-am așternut pe jos să mă culc și cum dormeam eu așa, am visat un vis în care, iată, am văzut un om cu straietele rupte ce stătea în picioare departe de cei dragi ai săi, având o carte în mâini și o mare povară care îi apăsa pe umeri. Apoi l-am văzut deschizând cartea și citind din ea; cum citea el acolo, plângea cu amar de se scutura cămașa pe el. Fără să mai poată citi vreun rând, începu a se tângui spunând: *Ce trebuie să fac?*

Fapte 2:37

Într-o astfel de împrejurare, se îndreptă către casă încercând să-și ascundă tulburarea cât mai bine cu putință, astfel ca nevasta și pruncii să nu-și dea seama de zbuciumul care pusese stăpânire pe el, însă nu reuși să-și ferece sufletul pentru prea multă vreme, fiindcă furtuna dinlăuntru nu putea fi potolită cu una, cu două. Așa că, în cele din urmă, li se destăinui alor săi, vorbindu-le fățiș: „O, draga mea soață și voi prunci, ce sunteți sânge din sângele meu, eu, scump prieten al vostru, nu-mi găsesc defel liniștea din cauza unei poveri ce amarnic mă gârbovește; ba mai mult, știu cu siguranță că peste orașul acesta al nostru se va pogori foc din cer și va arde din temelii, iar în această înfricoșătoare nimicire atât eu, cât și tu, nevastă și voi, dragile mele odrasle ne vom găsi un groaznic sfârșit dacă nu vom descoperi cumva vreo cale, ce încă nu se întrevade, prin care să ne mântuim de năpastă.” Auzind aceste vorbe, ei rămaseră încremeniți de uimire, nu pentru că ar fi crezut pe de-a-ntregul spusele sale, ci fiindcă se gândeau că mintea îi era cuprinsă de o tulburare soră cu nebunia. Din fericire, era pe înserat și socotindu-se că un somn bun

i-ar putea limpezi gândurile, îl îndemnară cu mare pripeală să se vâre în așternut, însă noaptea se dovedi a fi la fel zbuciumată precum ziua, omul nostru petrecându-și-o toată în lacrimi și suspine. Când îl cercetară dimineața să vadă cum se mai simte, el le spuse că o duce din rău în mai rău și pe loc începu să le vorbească, întocmai ca deunăzi, însă inimile lor începuseră a se împietri. Ba chiar s-au gândit că i-ar putea alunga amărăciunea cu purtări cam grosolane, luându-l peste picior, ocărându-l sau prefăcându-se surzi la toate jeliurile lui. Prin urmare, începu să se retragă tot mai des în odaia lui să se roage cu milă multă pentru ai săi, împărtășindu-și singur suferința și își petrecu câteva zile bune preumblându-se însingurat pe câmpuri ba citind, ba rugându-se fierbinte.

Fapte 16:30

Apoi l-am văzut într-o vreme, pe când bănuia pe câmp citindu-și cartea ca și cum ar fi fost deprins deja cu acest obicei, cuprins de o adâncă tulburare. Citind el așa, izbucni deodată în lacrimi strigând, cum făcuse mai demult: *Ce trebuie să fac ca să fiu mântuit?*

Am băgat de seamă mai pe urmă cum privea speriat în stânga și-n dreapta, de parcă ar fi vrut s-o ia la sănătoasa și, cu toate astea, rămase pironit locului fiindcă, mi-am dat eu seama, nu știa încotro s-o apuce. M-am uitat din nou și am văzut venind spre el un om pe nume Veste-Bună, care îl întrebă: „De ce plângi?”

El a răspuns: „Domnule, înțeleg din cartea pe care o țin în mâini că sunt osândit la moarte, după care voi fi chemat la judecată și iată, îmi dau seama că nu voiesc să o încerc nici pe prima, darămite să o trăiesc pe a doua.”

Veste-Bună îi zise însă: „De ce să-ți fie frică de moarte, câtă vreme viața e urgisită de atât de multe rele?” Omul i-a răspuns: „Fiindcă mă tem că povara asta care mă gârbovește mă va scufunda până dincolo de mormânt și voi sfârși în iazul de foc. Și, domnul meu, chibzuiesc că dacă nu sunt gata să sufăr în temniță, mă tem că nu sunt gata nici să mă arăt la judecată și de acolo să fiu dat pierzaniei, iar stăruința în astfel de gânduri mă face să plâng.”

Veste-Bună grăi din nou: „Dacă asta este starea în care te afli, de ce stai locului fără să faci nimic?” „Fiindcă nu știu încotro s-o apuc”, a spus omul. Apoi Veste-Bună îi dădu un sul de pergament pe care sta scris: „Fugi de mânia ce va să vie.”

Omul citi slovele pe dată, și privindu-l cu mare băgare de seamă pe Veste-Bună, îi zise: „Încotro ar trebui să o apuc?” Acesta îi răspunse arătând cu degetul undeva dincolo de o câmpie întinsă: „Vezi Poarta aceea strămtă?” „Nu o văd”, zise el. Veste-Bună grăi din nou: „Dar lumina aceea strălucitoare o vezi oare?” „Mă tem că da.” „Păi atunci, ține-ți ochii ațintiți asupra ei și mergi tot în direcția înspre care te călăuzește, iar în cele din urmă vei întâlni o poartă la care dacă vei bate, ți se va spune ce trebuie să faci.” Mai pe urmă, l-am văzut în vis pe om rupând-o la fugă. Iată că nici nu se îndepărtă bine de ușa casei sale, că nevasta și copiii începură să zbiere după el să se întoarcă, dar el își vârî degetele în urechi și, fugind cât îl țineau picioarele, strigă: „Viață! Viață! Viață veșnică!” Așa că nici măcar nu-și întoarse capul către ei, ci fugi către largul câmpiei.

Creștinul părăsește Târgul Pustiirii.

Vecinii ieșiră și ei să-l vadă cum aleargă și, cum se îndepărta el așa, unii îl luau peste picior, alții îl amenințau, alții îi strigau din răsuputeri să se întoarcă, iar printre aceștia se numărau doi mai hotărâți de felul lor, care își puseră în gând să-l aducă înapoi cu orice preț. Numele unuia era Tare-de-Cap, iar al celuilalt, Cum-Bate-Vântul. În această vreme, omul nostru se afla depărțișor bine de urmăritorii săi, însă aceștia erau neștrămutați în a-l îndupleca cu orice preț, așa că au luat-o la picior și, în scurtă vreme, l-au ajuns din urmă. Acesta i-a întrebat: „Vecinii mei, de ce umblați coadă după mine?” Ei au răspuns: „Poate te-om îndupleca să te întorci alături de noi.” Dar el zise: „Nu este cu putință lucrul acesta. Știți, voi sălășluiți în Târgul Pustiirii, oraș din care mă trag și eu și care este întocmai cu numele ce-l poartă. Sortiți fiind morții, vă paște adâncirea dincolo de străfundul mormântului într-un loc năpădit de foc și pucioasă. Veniți-vă în fire, dragi vecini, și urmați-mă îndeaproape.”

„Cum ar veni, să ne lăsăm prietenii de izbeliște și să uităm de cele tihnite?”, zise Tare-de-Cap.

2 Cor. 4:18 „Da”, îi răspunse Creștinul, căci acesta era numele său. „Fiindcă toate *lucrurile care se văd* nu sunt vrednice să fie asemuite cu aproape nimic din cele după care însetează sufletul meu, iar dacă mă veți urma și veți călători alături de mine, veți avea prilej de belșug și îndestulare. Nu mai zăboviți dacă vreți să vedeți cum se vor adeveri vorbele mele.”

Tare-de-Cap: Ce fel de lucruri cauți de ești gata să te lepezi de lume ca să le afli?

1 Petru 1:4 **Creștinul:** Caut o moștenire nestricăcioasă și neîntinată și care nu se poate veșteji, ce se află păstrată în ceruri și care așteaptă să fie luată în stăpânire, la ceasul hotărât, de către cei care, cu băgare de seamă, se nevoiesc spre dânsa. Citește despre toate acestea în carte, dacă poftești.

Tare-de-Cap: Ptiu, dar mai slăbește-mă cu cartea și zi mai bine, vii cu noi ori ba?

Creștinul: Nu, nu-i drum 'napoi, fiindcă am apucat deja coarnele plugului.

Tare-de-Cap: Atunci haide, vecine Cum-Bate-Vântul, să ne întoarcem către casă fără el, deoarece măscăricii de teapa lui cu mintea-n ceață, dacă apucă la câte-o plăsmuire de felul ăsta, până la urmă ajung să se creadă mai deștepți în ochii lor înșiși decât șapte sfinți cu capul pe umeri.

Cum-Bate-Vântul: Nu-l mai ocări; dacă cele despre care zice Creștinul se adevăresc, atunci lucrurile după care tânjește el sunt mai vrednice decât cele după care umblăm noi, iar inima mă îmboldește să-l urmez.

Tare-de-Cap: Asta-i culmea! S-au înmulțit nebunii? Ascultă-mă și fă stânga-mprejur! Cine mai știe încotro te poate cârmui un astfel de binevoitor cu mintea plecată cu sorcova? Fii deștept și întoarce-te!

Creștinul: Ba nu, mai bine hai și tu alături de vecinul tău Cum-Bate-Vântul. Sunt atât de multe lucruri despre care am vorbit răspicat, ce așteaptă să fie descoperite, ca de altfel multe alte nebănuite preamăriri și dacă nu mă crezi pe mine, ia și citește din cartea aceasta, fiindcă adevărul ferecat într-însa este întărit prin sângele unui legământ veșnic.

Cum-Bate-Vântul: Păi, vecine Tare-de-Cap, încep să pricep cum stă treaba și mă gândesc să mă alătur acestui om de treabă și să-mi leg soarta de a lui. Dar, bunul meu tovarăș, oare cunoști drumul către acest loc minunat?

Creștinul: Sunt călăuzit de un om care se cheamă Veste-Bună, iar acesta mă zorește către o Poartă strâmtă ce se află dinaintea noastră, unde vom primi lămuriri asupra căii pe care trebuie să o apucăm.

Cum-Bate-Vântul: Să nu pregetăm, vecine dragă, și să o luăm din loc.

Tare-de-Cap: Iar eu o să mă întorc la treburile mele, că doar n-o să mă iau după astfel de tovarăși rătăciți în închipuire.